

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING GRAMMATICA NT2-2

Inleiding	1
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht Grammatica NT2-2	2
De rubrieken toegelicht	4
Klanken en letters	5
Naamwoorden	5
Voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord	5
Werkwoord en zin	6
Achtergrondinformatie	6

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

De modules Grammatica NT2-2 en Grammatica NT2-3 zijn bedoeld om anderstaligen in het voortgezet onderwijs, het beroepsonderwijs en het volwassenenonderwijs te leren hoe het Nederlands in elkaar zit. Het is met name geschikt voor groepen waarin grote niveauverschillen bestaan. Het is naast elke lesmethode te gebruiken. Bij de doelstellingen voor Nederlands als tweede taal onderscheidt men een basisfase, tussenfase en schakelfase. Bij aanvang van een cursus Nederlands hebben leerlingen vaak nagenoeg geen kennis van het Nederlands. Zij zullen zich eerst een aantal basisvaardigheden moeten eigen maken: een basiswoordenschat en elementaire leesvaardigheid. Na de basisfase moeten ze voldoende taalvaardig zijn om door te stromen naar het reguliere onderwijs. Ze moeten schoolse taalvaardigheden beheersen, zoals het kunnen interpreteren van vakteksten. Ze zijn dan beland in de tussenfase en schakelfase. Grammatica NT2-2 en Grammatica NT2-3 zijn voor tussen- en schakelfase: Cito-niveau 2-4.

De termen die gebruikt worden in deze modules zijn zo eenvoudig mogelijk gehouden. We hebben ons dus niet gericht op grammaticaal zeer goed onderrichte leerlingen. Toch meenden we het gebruik van officiële grammaticale termen niet helemaal te moeten omzeilen. Voor veel allochtone leerlingen zijn termen als 'substantief' of 'subject' immers eenvoudiger dan 'zelfstandig naamwoord' en 'onderwerp'. In de meeste gevallen hebben we dan ook beide termen gehanteerd en uitgelegd. Ingewikkelde stukken theorie zult u niet aantreffen. In Grammatica NT2-3 moesten we echter af en toe toch een wat moeilijker stukje grammatica uitleggen. Waar dat mogelijk was, werd een regel of het gebruik ervan schematisch weergegeven met een aantal voorbeelden ter verduidelijking.

De leerlingen hoeven geen specifieke voorkennis te hebben om met het programma te kunnen werken.

Rubriekenoverzicht Grammatica NT2-2

(*) betekent: met geluid.

Rubriek	Oefening	Type/Opgaven
Sprongtoetsen	Deeltoets 1: klanken/ letters Deeltoets 2: naamwoorden Deeltoets 3: voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord Deeltoets 4: werkwoord en zin Deeltoets 5: totaaltoets grammatica NT2-2	Meerkeuze Meerkeuze Meerkeuze Meerkeuze Meerkeuze
A. Klanken lezen	A1 Tweelingen	Koppels
	A2 Klanken vergelijken	Meerkeuze
B. Klanken spellen	B1 Open of gesloten	Stenen
	B2 Een of twee medeklinkers	Rijen
	B3 De lange e	Rijen
	B4 Een of twee klinkers	Meerkeuze
	B5 Lang of kort (*)	Meerkeuze
	B6 Woorddictee (*)	Open vraag
C. Substantief en lidwoord	C1 Substantief in tekst	Wijs aan in tekst
	C2 De of het sorteren	Rijen
	C3 De of het typen	Vul in in zin
	C4 Bepaald of onbepaald	Rijen
	C5 Lidwoord kiezen	Meerkeuze
D. Meervoud	D1 Meervoud kiezen	Meerkeuze
	D2 Meervoud typen	Vul in in zin
E. Verkleinwoord	E1 Verkleinwoord invullen	Vul in in zin
	E2 Goede woorden zoeken	Stenen
F. Adjectief	F1 Adjectief aanwijzen	Wijs aan in tekst
	F2 Met of zonder -e	Rijen
	F3 Adjectief invullen	Vul in in zin
	F4 Adjectief kiezen	Meerkeuze
G. Woordvorming	G1 Persoonsnamen	Koppels
	G2 Vrouwelijke vormen	Koppels
	G3 Persoonsnamen invullen	Vul in in zin
H. Voorzetsel	H1 Vraag en antwoord	Koppels
	H2 Gebruik voorzetsel	Meerkeuze

I. Betrekkelijk voornaamwoord	I1 Hoofdwoord aanwijzen	Wijs aan in zin
	I2 Die of dat	Rijen
	I3 Betrekkelijk voornaamwoord	Meerkeuze
J. Onbepaald voornaamwoord	J1 Onbepaald woord plaatsen	Plaats woord
	J2 Onbepaald voornaamwoord	Meerkeuze
K. Andere voornaamwoorden	K1 Voornaamwoord kiezen	Meerkeuze
	K2 Voornaamwoorden	Meerkeuze
L. Wederkerend voornaamwoord	L1 Zich-woord invullen	Vul in in zin
	L2 Zich-woorden	Meerkeuze
M. Werkwoord woordvorming	M1 Ont-werkwoorden	Stenen
	M2 Ver-werkwoorden	Stenen
	M3 Werkwoorden maken	Vul in in zin
N. Infinitief	N1 Infinitief	Wijs aan in tekst
	N2 Infinitief gebruiken	Vul in in zin
O. Tijden	O1 Tijden sorteren	Rijen
	O2 Tijden herkennen	meerkeuze
P. Persoonsvorm	P1 Persoonsvormen aanwijzen	Wijs aan in tekst
	P2 Persoonsvorm kiezen	Wijs aan in zin
Q. Verleden tijd	Q1 Hele werkwoord en verleden tijd	Koppels
	Q2 Onregelmatige werkwoorden	Vul in in zin
	Q3 Regelmatig of niet	Rijen
	Q4 Regelmatige vorm invullen	Vul in in zin
	Q5 Verleden tijd	Meerkeuze
R. Toekomstige tijd	R1 Toekomstige tijd	Vul in in zin
S. Subject	S1 vooraan of niet	Rijen
	S2 Subject aanwijzen	Wijs aan in zin
T. Ontkenning	T1 Niet of geen	Rijen
	T2 Ontkennen	Vul in in zin
U. Gebieden	U1 Vriendelijk of niet	Rijen
	U2 Gebieden	Meerkeuze
V. Zinsbouw	V1 Goede en foute zinnen	Rijen
	V2 Vragen beantwoorden	Vul in in zin
	V3 Zinnen bouwen	Koppels
	V4 Woordvolgorde	Meerkeuze

De rubrieken toegelicht

De stof van Grammatica NT2-2 is te verdelen naar onderwerp. Een onderwerp is altijd weer onderverdeeld in deelonderwerpen. De rubrieken op basis waarvan Numo de diagnose stelt, vallen hiermee samen. De naam van een rubriek is dus de naam van een deelonderwerp.

Grammatica NT2-2 heeft vier afdelingen. Per afdeling is er een variabele deoltoets voor diagnose en evaluatie. De afdelingen zijn:

- klanken en letters
- naamwoorden
- voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord
- werkwoord en zin

Hieronder volgt van elk onderwerp een nadere omschrijving. De inhoud staat voor de leerling in overzichtelijke uitlegschermen en vormt de basis voor de oefeningen. Tijdens het oefenen kan de uitleg op elk gewenst moment opnieuw nagelezen worden.

Klanken en letters

De stof van 'Klanken en letters' wordt in Deoltoets 1 bevraagd. Een doel van deze afdeling is het leren herkennen van klanken van Nederlandse woorden en belangrijke groepen leenwoorden. Zowel klinkers, medeklinkers als tweeklanken komen aan de orde. Het andere doel van deze afdeling is het leren spellen van Nederlandse woorden: de lange klanken, de lange ee, het gebruik van een of twee medeklinkers.

De laatste twee oefeningen komen alleen tevoorschijn als de computer een geluidsvoorziening heeft. De doelen van 'klanken en letters' zijn zonder deze voorziening niet goed te bereiken.

Het onderwerp 'klanken en letters' is verdeeld over twee rubrieken (A en B). Bij elke rubriek horen oefeningen. De oefeningen zijn genummerd en staan onder de rubriek op volgorde van niveau.

Naamwoorden

Deoltoets 2 van Grammatica NT2-2 gaat vooral over het substantief en het adjectief. Er wordt opnieuw aandacht besteed aan de keuze van het juiste lidwoord, maar nu moet ook gelet worden op enkele semantische kenmerken van de substantieven. Daarnaast komt de keuze voor een bepaald of onbepaald lidwoord aan de orde.

De spelling van het meervoud van het substantief beperkt zich opnieuw tot -en en -s, maar nu moet de spelling van het woord zo nodig ook worden aangepast.

De regels voor het maken van verkleinwoorden op -je, -tje, -pje, -etje en -kje worden gegeven en geoefend.

Bij het adjectief gaat het weer om de verbuiging: wanneer gebruik je de -e als uitgang en wanneer niet? In deze afdeling komen de als adjectief gebruikte voltooid deelwoorden aan de orde, evenals de stofnamen. Het onderscheid tussen adjectieven die één, dan wel twee vormen hebben, wordt gebruikt als leidraad voor de juiste spelling.

In deze sectie wordt ook enige aandacht besteed aan de woordvorming: persoonsnamen worden afgeleid van werkwoorden en vrouwelijke beroepsnamen van mannelijke beroepsnamen.

Het onderwerp 'naamwoorden' is verdeeld over vijf rubrieken (C, D, E, F, G). Bij elke rubriek horen een of meer oefeningen. De oefeningen zijn genummerd en staan onder de rubriek op volgorde van niveau.

Voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord

In de derde afdeling van Grammatica NT2-2 komen verschillende woordsoorten aan bod. Om te beginnen de voorzetsels. Niet langer gaat het nu om voorzetsels met een puur letterlijke betekenis. Het gebruik van achterzetsels wordt gedemonstreerd en geoefend, evenals de combinatie van 'er' plus voorzetsel.

Het betreffende voornaamwoord is nog niet eerder behandeld. Hier gaat het erom te leren herkennen naar welke antecedent het verwijst én om de keuze tussen 'die', 'dat', of een relatief woord met voorzetsel (waarin, waardoor).

Allerlei onbepaalde voornaamwoorden passeren de revue (je, men, alle, iedereen) en het gebruik van de wederkerende en wederkerige voornaamwoorden wordt uitgelegd en geoefend. In een verzameloefening komen de persoonlijk, bezittelijk en aanwijzend voornaamwoorden nog even terug.

En dan zijn we bij de werkwoorden. In eerste instantie is er aandacht voor de woordvorming: ont-woorden, ver-woorden, en woorden die met be- en her- beginnen. Niet alleen wordt de betekenis geleerd, ook moet het productieve procedé toegepast worden. Tot slot in deze afdeling aandacht voor het herkennen van de infinitief en het leren afleiden ervan uit het vervoegde werkwoord.

Het onderwerp 'voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord' is verdeeld over zeven rubrieken (H, I, J, K, L, M, N). Bij elke rubriek horen één of meer oefeningen. De oefeningen zijn genummerd en staan onder de rubriek op volgorde van niveau.

Werkwoord en zin

In de vierde afdeling van Grammatica NT2-2 is er aandacht voor het werkwoord en het gebruik ervan in de zin. Het eerste onderwerp is 'de tijd'. Uitgelegd wordt hoe je de verschillende tijden van het werkwoord kunt gebruiken om te praten over verleden, heden en toekomst of over iets algemeen.

Dan komt het herkennen van de persoonsvorm aan de orde. In Grammatica NT2-2 is de verleden tijd aan de beurt. Voor de allochtone leerling is de verleden tijd van het onregelmatige werkwoord natuurlijk een probleem. Daar hebben we ook hier geen pasklare oplossing voor. Een select aantal onregelmatige verleden tijden worden gepresenteerd in een van de uitlegschermen; voor de rest zal de leerling toch een woordenboek moeten raadplegen. Natuurlijk wordt ook aan de regelmatige vormen van de verleden tijd aandacht besteed, in oefeningen met heel veel data, waar iedere keer andere vormen verschijnen, maar waarin toch steeds dezelfde problemen aan de orde komen.

In deze afdeling is ook aandacht voor de mogelijkheden om over de toekomst te praten: in de presens, óf met behulp van 'gaan' of 'zullen'.

Bij de spelling van de verleden tijd wordt voor het eerst het onderwerp belangrijk. Het herkennen van het subject is ook van belang voor het kunnen vaststellen van de juiste volgorde van zinsdelen in een zin. Voor het kunnen vormen van ontkennende zinnen wordt het verschil in gebruik van 'niet' en 'geen' behandeld en geoefend. Bij gebiedende zinnen gaat het niet alleen om de vorm van de meest botte imperatief, maar ook om de gevoelswaarde van de verschillende soorten.

De laatste rubriek tenslotte is die van de zinsbouw, waarbij nu de aanwijzing kan worden gehanteerd dat de persoonsvorm op de tweede plaats staat en dat in een gewone zin de andere werkwoorden achteraan komen.

Het onderwerp 'werkwoord en zin' is verdeeld over acht rubrieken (O, P, Q, R, S, T, U, V). Bij elke rubriek horen één of meer oefeningen. De oefeningen zijn genummerd en staan onder de rubriek op volgorde van niveau.

Achtergrondinformatie

Er is bij de invulling van de modules Grammatica NT2-2 en Grammatica NT2-3 gezocht naar onderwerpen die voor anderstaligen problemen opleveren. Dat zijn over het algemeen zaken die in het moedertaalonderwijs niet of anders aan de orde komen. De grammatica beslaat een uitgebreid terrein, maar alleen onderwerpen die voor een goede basiskennis van het Nederlands van belang zijn, werden opgenomen. Daarbij hebben we ons gebaseerd op het standaard-Nederlands. Er wordt dus geen aandacht besteed aan dialectische varianten.

In de modules worden behandeld: spelling en uitspraak van Nederlandse letters en woorden; functie, gebruik en spelling van de woordsoorten en tot slot de bouw en het gebruik van woorden, woordgroepen en zinnen.

De leerstof wordt aangeboden op drie niveaus. Die opbouw is cumulatief. Wat in het lagere bestand zit, wordt bekend verondersteld en gedeeltelijk kort herhaald. In Grammatica NT2-1 is aandacht besteed aan aspecten die in de basisfase van het leren van Nederlands als tweede taal van belang zijn. Grammatica II en III bevatten de onderwerpen die in tussenfase en schakelfase aan bod horen te komen. Vooral de vormgrammatica staat in deze computerlessen centraal. Voor de semantiek verwijzen we naar de semantische trainingsprogramma's van Woordkennis 1-5.